

Tijdschrift voor
heemkunde
folklore en
oudheidkunde

België-Belgique
P.B.
3300 Tienen 1
2/3954

GUILLOY A
NERMSTRAAT 35
3320 HOEGAARDEN

Uitgiftekantoor 3300 Tienen 1

W I D V A N A L D

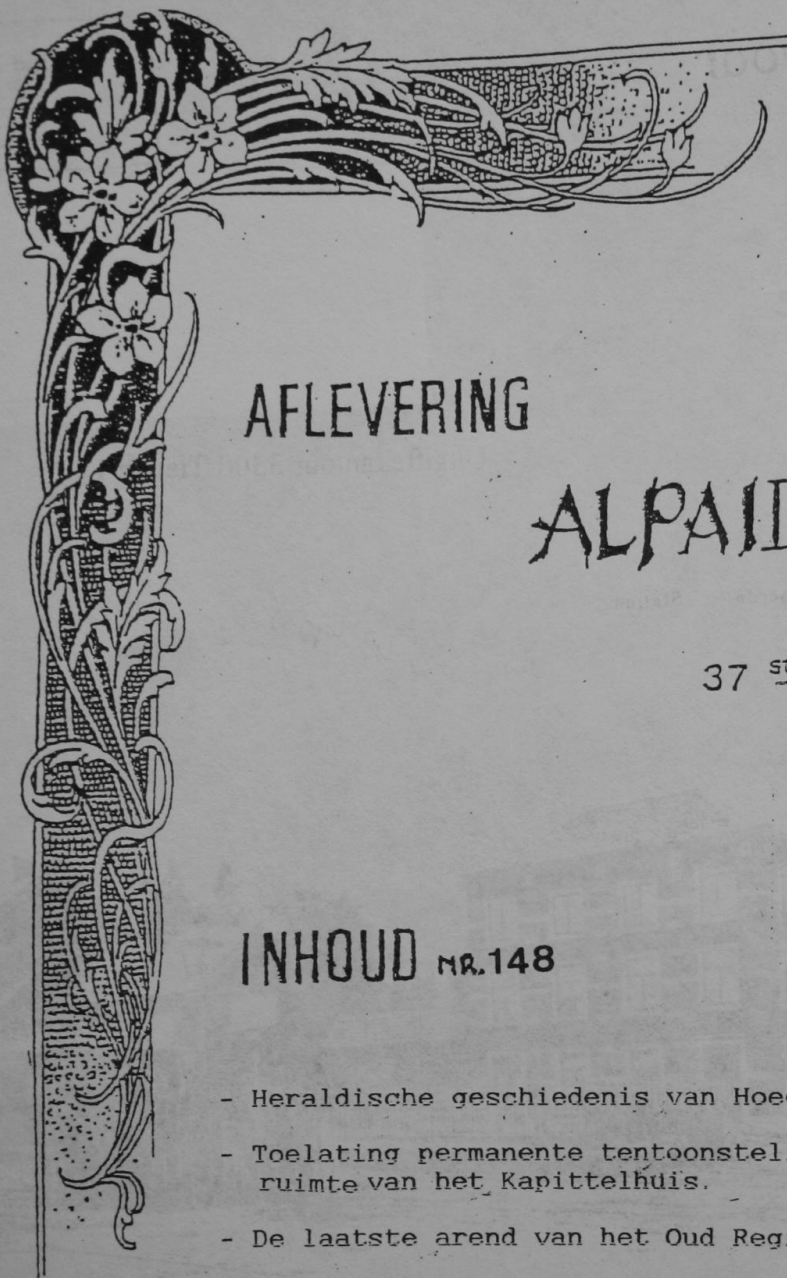
Hougaerde. Station

148

V.U. E. Grooten
Residentie Beatrijs 169
3300 Tienen
tel: 016/81.72.35

Driemaandelijks SEP. OKT. NOV. 2002

AFLEVERING

ALPAIDIS

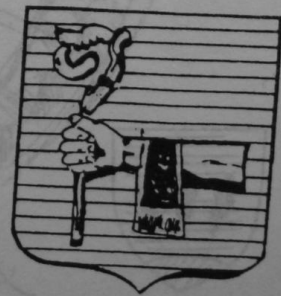
37 ^{ste} jaargang

INHOUD NR. 148

- Heraldische geschiedenis van Hoegaarden (vervolg)
- Toelating permanente tentoonstelling in de zolder-
ruimte van het Kapittelhuis.
- De laatste arend van het Oud Regiem

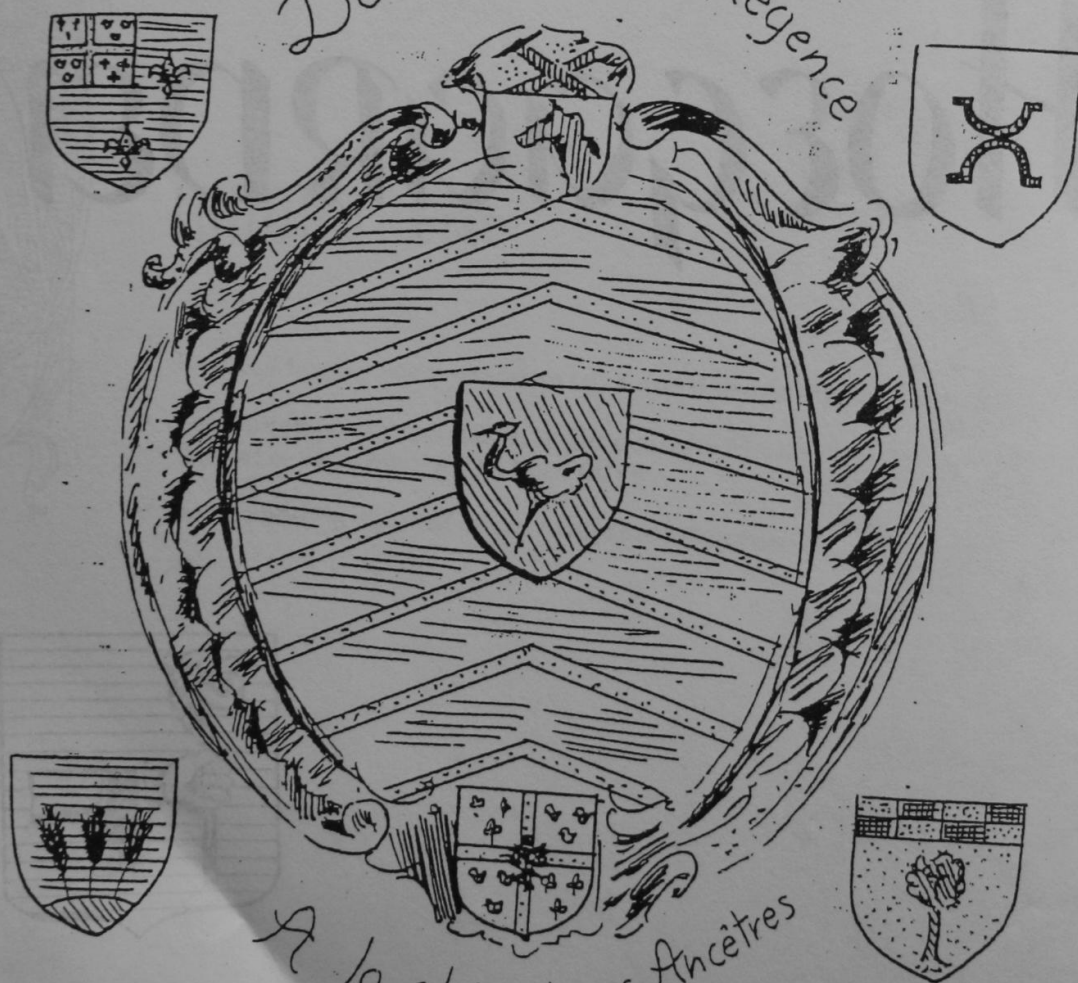
Heraldische Geschiedenis VAN HOEGGARDEN

VERVOLG...

WADENRAAM VAN DE
HOEGAARDSE
Regentie

Donnation de la Regence

A la gloire de ses Ancêtres

WAPENRAAM VAN DE HOEGAARDSE REGENTIE

Sinds de oprichting van de Vroedraad, die de weg baande voor de latere Sweetsdynastie waaruit de V Geslachten sproten, heeft Hoegaarden drie Vroedende Regenties gekend:

- 1 - Onder Meier Depas met als griffier Antonius Sweerts
- 2 - Onder Meier Collard met als griffier Servaes Sweerts
- 3 - Onder Meier Schepers met als griffier Ant. Bath. Sweerts (zoon van vorige)

Zij waren de dekens van de Brouwersgilde en van de Schuttersgilde St. Sebastiaan en de beschermheren van de St. Gorgoniuskerk en van het Genootschap der XII Apostelen.

De schepenen uit de 3de Regentie (zonen van deze uit de vorige) schonken rond 1785, naar het voorbeeld van hun ouders, een glasraam aan de kerk van Hoegaarden.
Dit raam werd tijdens de Franse Revolutie vernield, maar een afbeelding bleef in het familiearchief Lowet bewaard voor het nageslacht en droeg als opschrift :
" Donation de la Régence à la gloire de ses Ancêtres "

Beschrijving

In roccocostijl van azuur met 7 kepers van goud (= de 7 geprivilegeerde schepenfamilies met de kleuren van Hoegaarden)

- in hoofd, het wapen van Meier Schepers; van zilver met paardenkop van keel, hoofd van goud met schuinkruis van keel.
- in hartschild, het wapen van H. Struys, voorzitter van de schepenbank; van sinopel met stuysvogel van zilver
- in voet het wapen van griffier Ant. Bath. Sweerts; gevierendeeld door kruis van goud, I en IV van zilver met drie klaverbladeren van sabel, II en III van zilver met drie merletten van sabel, de figuren allen geplaatst 2 en 1, in het kruis een adelaar van sabel
- buiten het schild, links boven, het wapen van Schepen J. Van Nerum; van azuur met lelies van goud, vrijkwartier gewijd aan Sweerts (alliantiewapen uit het blazoën van het Sweetshuis)
- rechts boven, het wapen van Schepen B. Vandermolen; van zilver met molenijzer van sabel
- links onder, het wapen van Ant. Lebrasseur, van azuur met drie korenhalmen van goud op berm van sinopel
- rechts onder, het wapen van Lintermans, van goud met lindeboom van sinopel, hoofd geschaakt met twee rijen van vier in goud en sabel.

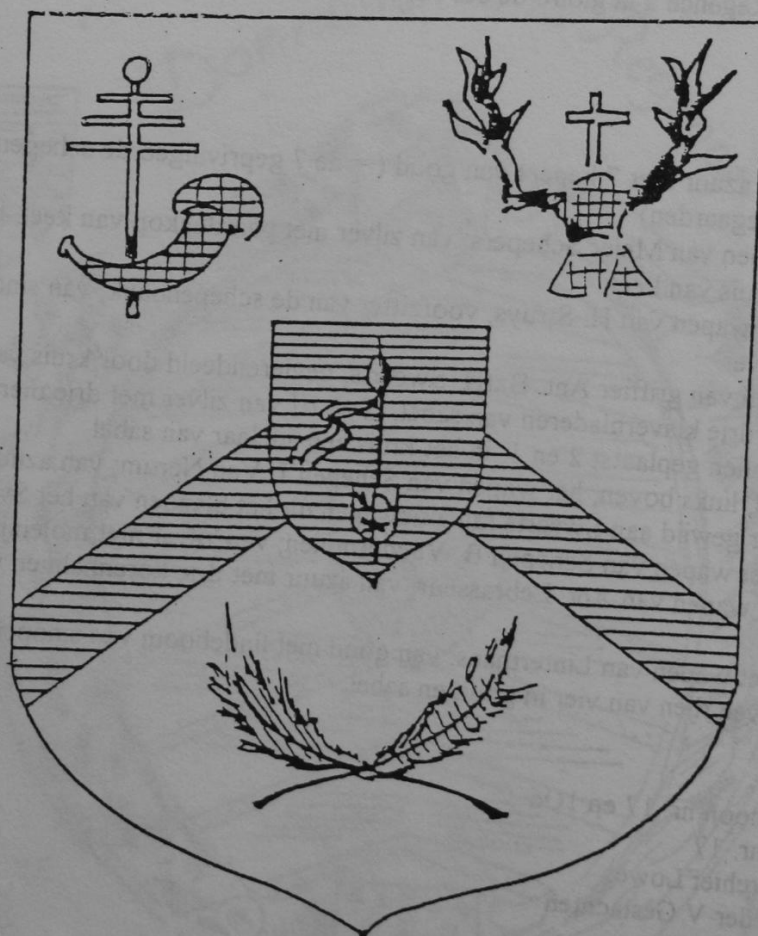
Ref. : Familieschoon nr. 17 en 106

Alpaïdis nr. 17

Familiearchief Lowet

Archief der V Geslachten

Conspiratie- WAPEN

CONSPITATIEWAPEN

Ref. : Familieschoon nr. 19 - 20 - 40 - 107

Alpaïdis nr. 17

Familiearchief Lowet

Archief der V Geslachten

Bij de intreding van het Nieuw Regiem werd de Regentie onttroond en de schepenen uit hun bevoorrechte functies ontheven.

De familiegidlen staakten hun bedrijvigheid en gingen tijdens het Franse Schrikbewind tot de samenzwering over tegen de overheersers.

De Confrerie der V Geslachten lag aan de basis van het verzet en de gidlen werden tot geheime broederschappen omgevormd.

Zo had men :

- 1 - de broederschap van St. Hubertus, waartoe de twee Sweertsgilden behoorden (de Groene Klaver en de Zwarte Merel)
- 2 - de broederschap van St. Cornelius, die de omvorming was van de Van Nerumgilde (de Gulden Lelie)
- 3 - de broederschap van St. Henricus, die de Hoebancx- en de Struysgilden omvat (zilver, Zwaard en Zilveren Struysvogel)
- 4 - de broederschap van St. Gorgonius, waartoe de niet afstammelingen uit de Geslachten behoorden.

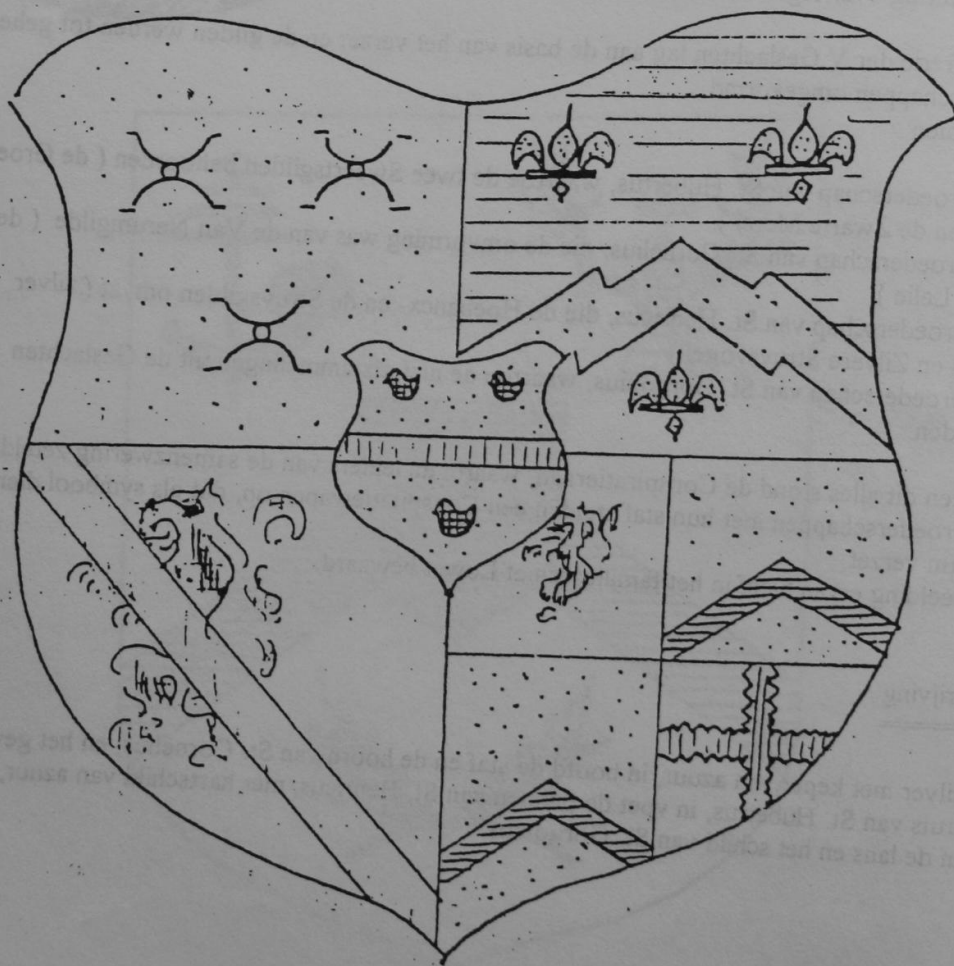
En boven dit alles stond de Conspiratieraad, waarin de leiders van de samenzwering zetelden. Deze broederschappen met hun staf stelden een Conspitatiewapen op, dat als symbool diende voor hun verzet.

De afbeelding ervan bleef in het familiearchief Lowet bewaard.

Beschrijving

Van zilver met keper van azuur, in hoofd de staf en de hoorn van St. Cornelius, en het gewij met kruis van St. Hubertus, in voet de palmen van St. Henricus, met hartschild van azuur, waarin de lans en het schild van St. Gorgonius.

WAPENBORD VAN DE Mayer - Confreers

WAPENBORD VAN DE MAYEURS-CONFREËRS

Ref. : Familieschoon 108 tot 114, 118
Familiearchief van de Gulden Lelie

In 1804 na de Besloten Tijd waren de oude Vroedende Schepenfamilies terugaan het bewind gekomen en zouden hun macht, ondanks politieke hartstochten, gedurende lange jaren weten te handhaven.

Om deze periode te vereeuwigen werd in 1876 door de Gulden Lelie een wapenbord ontworpen, met de blazoenen van al de burgemeesters (mayeurs) van Hoegaarden, die uit cde V Geslachten Stamden.

De afbeelding ervan bleef bewaard in het familiearchief Van Nerum en droeg als begeleidende verklaring :

" Ensemble d'armoiries des Mayeurs-Confères, admis aux V Lignages de Hougaerde, en souvenir d'une époque passionnée 1804 - 1876; "

Beschrijving

Gevierendeeld:

I van goud met drie molenijzers van sabel (wapen van J.Bt. Van Autgaerden de jonge, uit de Gulden Lelie. Burgemeester van 1804 tot 1807.

II van azuur met gebroken keper van goud en drie lelies van hetzelfde (wapen van Henri Van Nerum, uit de Gulden Lelie. Burgemeester van 1808 tot 1812.)

hartschild van goud met dwarsbalk van keel en drie merletten van sabel (wapen van Philippe de Zangré uit de Gulden Lelie. Burgemeester van 1813 tot 1830 en van 1837 tot 1849.)

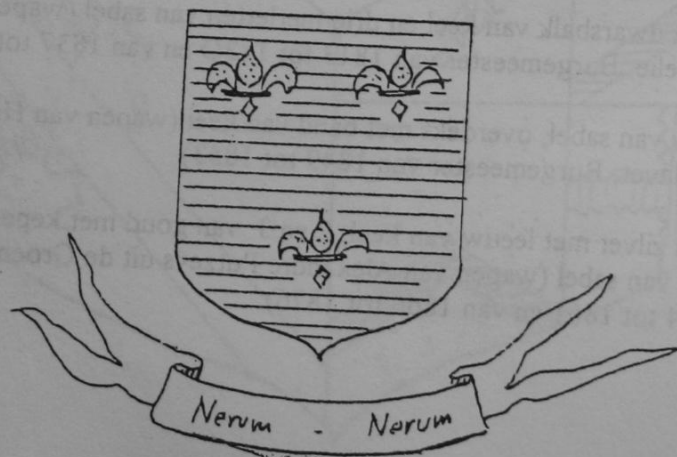
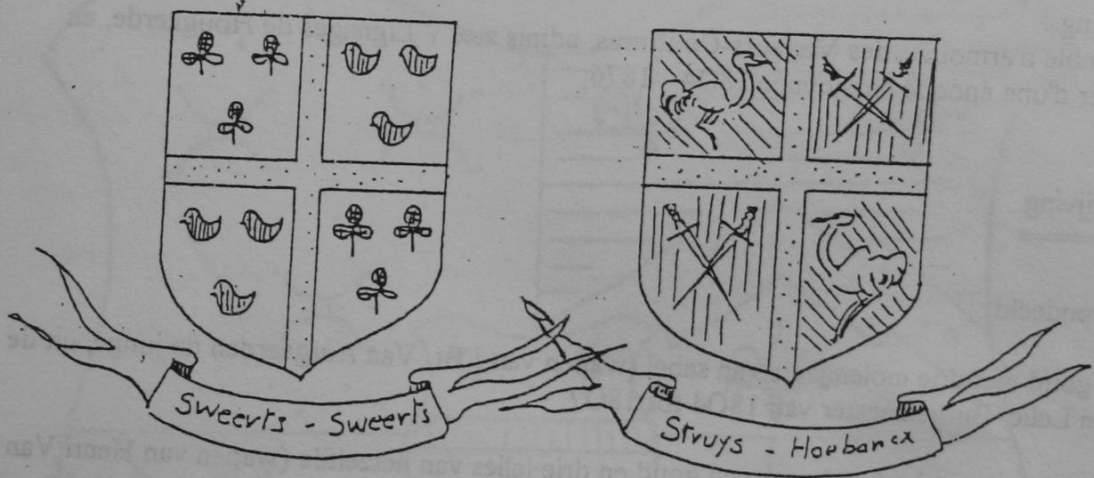
III van zilver met leeuw van sabel, overdekt met band van keel (wapen van Henri Joseph Paillet uit de Groene Klaver; Burgemeester van 1849 tot 1853).

IV gekwartillerd, 1 van zilver met leeuw van keel, 2 en 3 van goud met keper van azuur, 4 van zilver met gekant kruis van sabel (wapen van Alexandre Putzeys uit de Groene Klaver. Burgemeester van 1854 tot 1861 en van 1866 tot 1876).

WAPENS

VAN DE

Gilde Althanties

WAPEN VAN DE GILDE-ALLIANTIES

Ref. : Familieschoon 110
Alpaïdis nr. 17
Familiearchief Lowet
Archief der V Geslachten

Rond 1805 na de Besloten Tijd nam de samenzwering een einde en werden de geheime broederschappen ontbonden, om terug het openbaar gildeleven in te stellen. Maar er was een verval periode ingetreden, want de Franse overheersing had politieke veten en familiegeschillen uitgelokt, waardoor een zekere verdeeldheid was ontstaan. Wegens de lange onderbreking van alle gildeleven, was bovendien ook de belangstelling aanzienlijk gedaald, want niet alle afstammelingen uit de Geslachten hadden deel uitgemaakt van de geheime broederschappen, het waren alleen de vurigste opstandelingen geweest welke zich bij de broederschappen hadden aangesloten. Doch was er tussen hen die wel tot de samenzwering hadden behoord en in dezelfde broederschappen hadden gediend, een sterke onderlinge verknachtheid ontstaan. Daarom werd besloten om de samengevoegde gilden uit de broederschappen in alliantieverband te bewaren, hetgeen tevens ten goede zou komen aan de verzwakte familie-gilden.

Zo ontstonden volgende Gilde-Allianties :

- de Servaes en Hubertus Sweerts-gilde (Merel en Klaver) geboren uit de St. Hubertus broederschap
- de Struys en Hoebancx-gilde (Struisvogel en Zwaard), gesproten uit de St. Henricus broederschap
- de Van Nerum-gilde (Gulden Lelie), afzonderlijk bewaard uit de St. Cornelius broederschap

Deze drie allianties namen volgend blazoen aan, waarvan schets bewaard bleef in het familiearchief Lowet :

- de Sweerts - alliantie:
het oorspronkelijk Sweertsblazoen, doch in I en III de zwarte klavers en merletten van Servaes Sweerts en in II en IV de rode merletten en groene klavers van Hubertus Sweerts
- de Struys-Hoebancx alliantie
gevierendeeld door het gouden kruis Sweerts, in I en IV de zilvere struisvogel op sinopel van H. Struys, in II en III, het zilver zwaard op keel van H. Hoebancx.
- de Van Nerum-alliantie
het oorspronkelijk wapen van C. Van Nerum, lelie van goud op veld van azuur.

3320

**UITTREKSEL UIT DE NOTULEN VAN HET COLLEGE
VAN BURGEMEESTER EN SCHEPENEN**

Zitting van 17.06.2002

Frans HUON, Burgemeester-Voorzitter,
Cyrille VANDERMOLEN, Jean-Pierre TAVERNIERS, Godelieve
HARDIQUEST, Willem TORRY, Schepenen
Bart HENDRIX, Gemeentesecretaris.

Terbeschikkingstelling zolderruimte Kapittelhuis.

HET COLLEGE,

Gelet op de aanvraag van de Heemkundige Kring "t Nieuwhuys" voor het inrichten van een permanente tentoonstelling in de zolderruimte van het Kapittelhuis;

Overwegende dat het voornamelijk de collectie betreft van het voormalige Museum 't Nieuwhuys en dat deze collectie zeker waardevol is en dat het past deze voorwerpen ten toon te stellen voor het publiek in onze toeristische gemeente ;

Op voorstel van de burgemeester-voorzitter;

Na gedachtenwisseling;

Gelet op de desbetreffende artikelen van de Nieuwe Gemeentewet;

BESLUIT:

Art 1 - Er wordt toelating gegeven aan de Heemkundige Kring "t Nieuwhuys" tot het inrichten van een permanente tentoonstelling in de zolderruimte van het Kapittelhuis. Deze tentoonstelling van de collectie van het voormalige Museum 't Nieuwhuys zal zo minimaal mogelijk de nuttige vergaderruimte innemen en beperken. Deze terbeschikkingstelling wordt gegeven voor 10 jaar vanaf 01.07.2002 tot en met 30.06.2012. Het principe van stilzwijgende verlenging, telkens voor 5 jaar, is van toepassing. Uitdrukkelijke opzegging kan, door beide partijen 3 maanden vóór de voorziene einddatum. In geval van verhuring van de zolderruimte (aan culturele verenigingen bijvoorbeeld) is de permanente tentoonstelling niet toegankelijk voor andere bezoekers of bezoekende groepen.

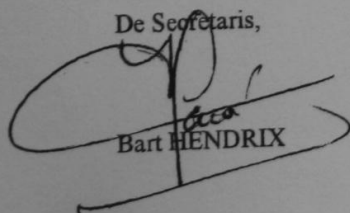
Art 2- Onderhavig collegebesluit wordt ter bekrachtiging voorgelegd aan de eerstvolgende gemeenteraad.

ALDUS GEDAAN TER ZITTING, datum als boven

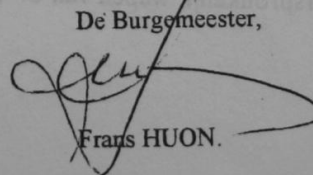
In opdracht:
De Secretaris,
Get. Bart HENDRIX

De Burgemeester-Voorzitter,
get. Frans HUON

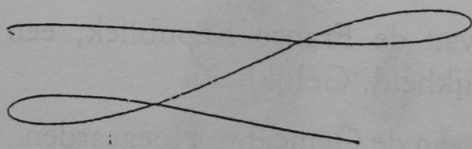
VOOR EENS LUIDEND BESCHRIJF: 18.06.2002

De Secretaris,

Bart HENDRIX

De Burgemeester,

Frans HUON.

De Laatste Arend van het Ovd - Regiem

Antoon Balthazaar Sweerts

VERVOLG...

3. De ordonantie van 12 Thermidor Jaar III

De nieuwe Municipaliteit ging in 1795 naar haar nieuw lokaal over, haar nieuw gemeentehuis (maison commune), gelegen in 't Nieuwhuys (huidig museum en destijds eigendom van

Jacques Philippe Van Nerum, schoonbroeder van Notaris Van Autgaerden).

Op 12 Thermidor Jaar III, viel de Eerste Nationaal Agent reeds zijn aartsvijand Antoon Balthazar Sweerts aan, om het archief van de oude Regentie te bemachtigen, zonder hetwelk de Municipaliteit onmogelijk het gemeentebestuur kon verzekeren.

In de Republikeinse registers der zittingen en beraadslagingen van de Municipaliteit van de gemeente Hoegaarden en van het kanton met dezelfde naam (waarvan Hoegaarden de hoofdplaats was), werd de briefwisseling terug gevonden tussen de nieuwe bewindsploeg en de ex-griffier Sweerts en waaruit klaar en duidelijk de hardnekkige weerstand blijkt van de oude Regenten tegenover de nieuwe meesters. Ziehier de publikatie ervan.

(Vertaling uit het frans).

12 Thermidor Jaar III van de Franse Republiek, een en onverdeeld. Vrijheid, Broederlijkheid, Gelijkheid.

Aan de hiervoren Griffier van de Gemeente Hoegaarden.

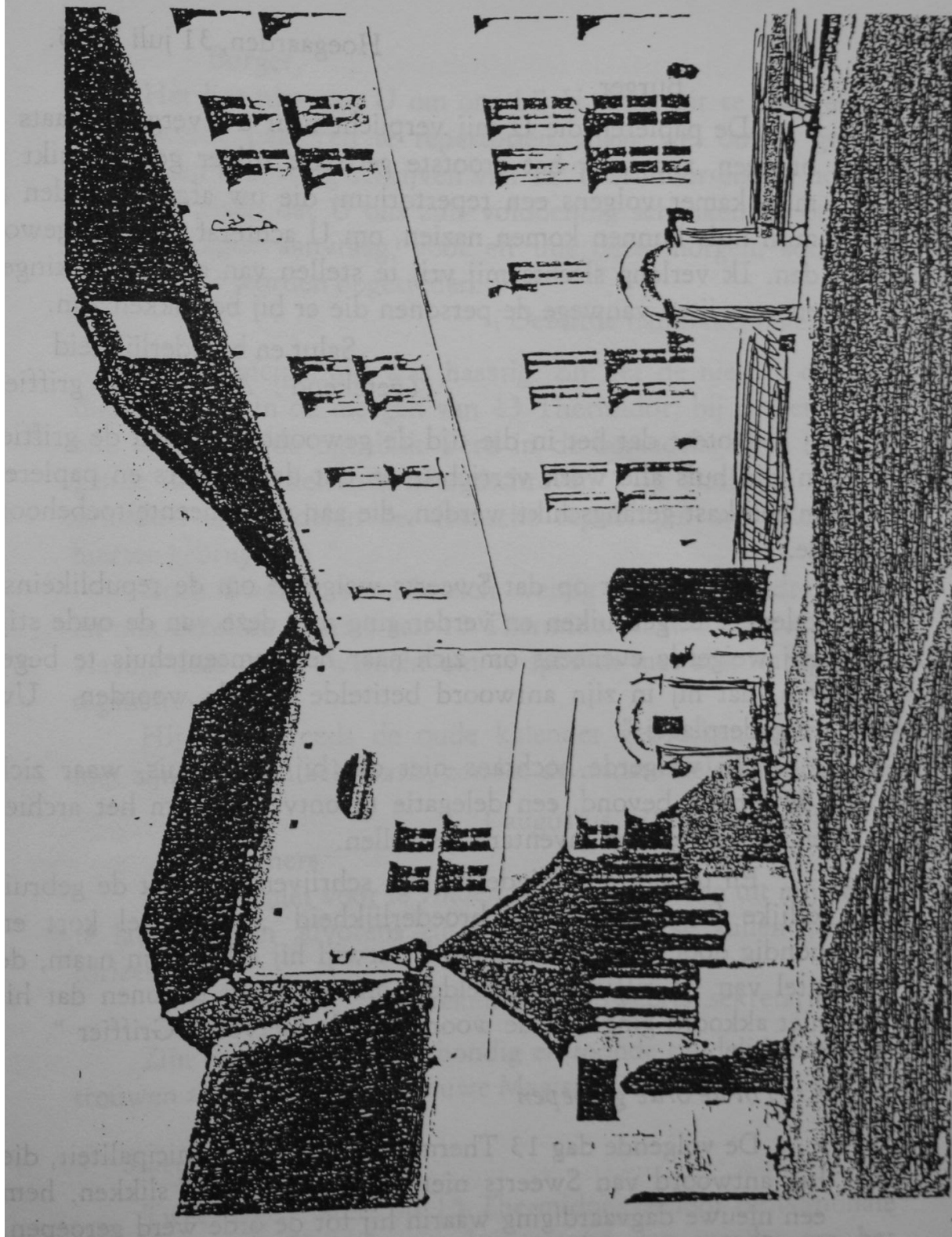
De noodzaak eist en het goed verstand maakt uit, dat U achtereenvolgens op het gemeentehuis bij Jean Henri Dewaelheyns (dat was het Nieuwhuys, destijds bewoond door Dewaelheyns, schoonzoon van Jacques Philippe Van Nerum) alle stukken van uw griffie en van de gemeente zult komen brengen, om samen gerepertorieerd te worden.

Wij verwachten U zonder uitstel om negen uur juist, morgen voor de middag, met voormelde stukken.

(Getekend) : Putzeys, Berrewaerts, H. Vandermolen, Col-lard, Lodewijckx, Degrood, Vanderstraeten, Mareels, Van Autgaerden en Hubens (de nieuwe gemeentesekretaris).

Salut en franse broederlijkheid.

Reeds dezelfde dag stuurde Sweerts zijn antwoord, eveneens in de franse taal.

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.

Hoegaarden, 31 juli 1795.

Burger,

De papieren die U mij verplicht naar uw vergaderplaats te brengen, zijn voor het grootste gedeelte zuiver gerangschikt in mijn kamer volgens een repertorium, die uw afgevaardigden in mijn huis kunnen komen nazien, om U achteraf te laten geworden. Ik verlang slechts mij vrij te stellen van alle opmerkingen en verwijten vanwege de personen die er bij betrokken zijn.

Salut en broederlijkheid

(getekend : A. Sweerts, griffier.

Noteer dat het in die tijd de gewoonte was, dat de griffier in zijn huis alle werk verrichtte en dat de registers en papieren in een kast gerangschikt werden, die aan de gemeente toebehoorde.

Merk echter op dat Sweerts weigerde om de republikeinse kalender te gebruiken en verder ging met deze van de oude stijl. Hij weigerde eveneens om zich naar het gemeentehuis te begeven, dat hij in zijn antwoord betitelde met de woorden "Uw vergaderplaats".

Hij weigerde nochtans niet om bij hem thuis, waar zich de Griffie bevond, een delegatie te ontvangen, om het archief en de registers op inventaris te stellen.

En tenslotte eindigde hij zijn schrijven niet met de gebruikelijke formule "Franse broederlijkheid", maar wel kort en bondig door "broederlijkheid", terwijl hij achter zijn naam, de titel van "Griffier" vermeldde, om goed aan te tonen dat hij niet akkoord ging met de woorden "de hiervoren Griffier".

4. *Tot de orde geroepen*

De volgende dag 13 Thermidor, zond de Municipaliteit, die het antwoord van Sweerts niet goed had kunnen slikken, hem een nieuwe dagvaardiging waarin hij tot de orde werd geroepen.

(Vertaling uit het frans)

Aan de hiervoren Griffier Antoon Sweerts en
bewaarder van het archief van deze gemeente.

Burger,

Het ligt niet aan U om ons bij U thuis uit te nodigen om de bedoelde papieren te repertoriën, maar wel om te gehoorzamen aan ons vorig schrijven van 12 Thermidor en wij nodigen U uit en eisen dat U ons zult voldoening schenken op onze gerechtvaardigde aanvraag, vóór elf uur deze morgen, zoniet zal er met recht worden opgetreden.

(Dezelfde handtekeningen)

De Municipaliteit was haastig. Zij liet de nieuwe dagvaardiging, vroeg in de morgen van 13 Thermidor, bij drager bestellen. Op hetzelfde ogenblik werd in de beraadslagingen het volgende in het nederlands neergeschreven " op straf van alle georlofde rechtmiddelen der fransche republique met alle rigeur hiertoe gebruycken ".

Doch Sweerts stoorde zich weinig aan deze bedreigingen en met dezelfde koerier van 13 Thermidor antwoordde hij in het vlaams deze maal (wellicht om te spotten met zijn fransgezinde tegenstrevers).

Hij bleef steeds de oude kalender gebruiken en tekende met zijn titel van sekretaris, zonder de minste beleefdheidsvorm.

1 augustus 1795 (oude styl)

Borghers

Ik ben er niet voor te vinden ernige pampieren uit mijn huys te laten dragen ,alvorens zij aldaar ter plaatse zullen gerepertorieerd zijn.

(Getekend) : A. Sweerts, sekretaris.

Zijn brief was kort en bondig en toonde duidelijk het wantrouwen aan tegenover de nieuwe Magistraten.

5. *Sweerts wint tijd*

Twee dagen later, op 15 Thermidor, besloot de Nationale Agent, Notaris Van Autgaerden, razend van woede, om het archief en de registers bij Sweerts te laten weghalen, en zulks om de zaken te bespoedigen en om alle kritiek en " tergenissen ", te vermijden.

Hij bepaalde het afhaken op 16 Thermidor om negen uur 's morgens.

In de namiddag van 15 Thermidor werd Sweerts op de hoogte gesteld van deze beslissing, door middel van een dringend schrijven hem door een bode gebracht.

Van Autgaerden vreesde, terecht en niet zonder reden, dat Sweerts hem een " vuile toer " ging spelen.

Sweerts gaf onmiddellijk met dezelfde bode volgend antwoord :

(Vertaling uit het frans).

Mijne Heren,

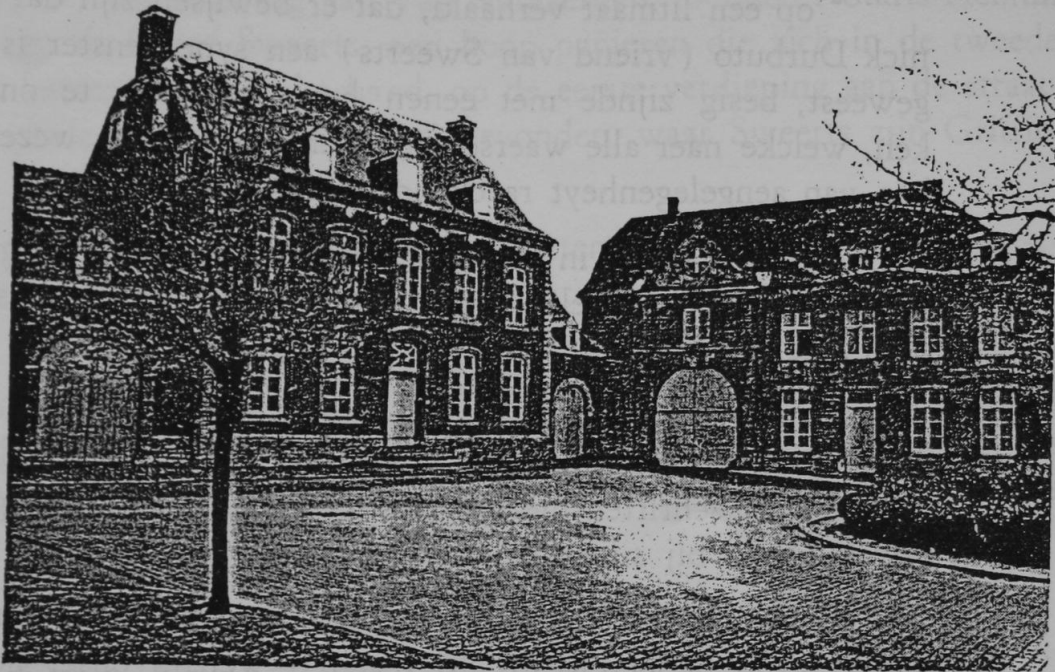
In antwoord op Uw brief van heden, heb ik de eer U te melden dat ik voor dringende zaken twee of drie dagen zal afwezig zijn en bij mijn terugkeer zullen we ons samen concentreren, om dag en uur vast te stellen, tot de voortzetting van de inventaris der papieren waarvan ik de houder ben.

A. Sweerts.

Het was duidelijk dat Sweerts tijd wilde winnen en dat hij heimelijk zijn slag voorbereidde. Bovendien bekommerde hij zich bitter weinig om zijn tegenstrevers (zie het woord " Mijne Heren, in plaats van " Burgers " zoals de franse wetgeving eiste).

Ondertussen en zulks reeds van hij de ontvangst van het schrijven van 12 Thermidor, hadden de oude regenten en samenzweerders, waaronder Kanunnik Durbuto, zich in het Pastoraal huis verzameld (gelegen naast dit van Sweerts). Zij hadden er besloten het gemeente-archief te saboteren en gaven hiervoor de volledige volmacht aan de Kanunnik en aan Sweerts.

Vanaf 13 Thermidor, schifften en rangschikten deze twee mensen, de papieren en registers in drie delen; het eerste dat nooit in vreemde handen mocht vallen, het tweede dat voorlopig in de geheime verbergplaatsen van de Conspiratie moest blijven, en het derde dat in de kast bij Sweerts mocht teruggeplaatst worden, om door de Municipale delegatie te worden gerepertorieerd.

In de morgen van 16 Thermidor was het werk ten einde. Kanunnik Durbuto had in de nacht het eerste gedeelte, gebonden aan een zware steen, in de waterput van het huis Sweerts geworpen, het tweede deel verdween in de verschillende bergplaatsen van de samenzweerders, wyl het derde goed gerangschikt terug in de griffiekamer van Sweerts werd geplaatst.

Alzo ging het voornaamste archief van de oude Vrijheid Hoegaarden voor immer teloor; terwijl het tweede gedeelte onvindbaar bleef voor de nieuwe bewindsploeg. De angst van Van Autgaerden was gewettigd; Sweerts had hem inderdaad een "vuile toer" gespeeld, doch op dat ogenblik gaf hij zich hiervan nog geen rekenschap.

6. De opeising

Op 16 Thermidor van het Jaar III, enkele uren nadat de Conspiratie de laatste hand had gezet aan de vernieling en verdeling van het gemeente-archief, kwam de Municipaliteit in spoedvergadering bijeen in 't Nieuwhuys, hun "Maison Commune" om in het vlaams de beraadslagen wat volgt :

“ op een litmaat verhaald, dat er bewijzen zijn dat Canonnick Durbuto (vriend van Sweerts) aen syne venster is gezien geweest, besig zijnde met eenen hoop papieren te onderzoeken, welcke naer alle waerscheijnelijchheit konnen wezen stucken van aengelegenheyt raeckende onse gemeijnte.

De Municipaliteyt in aendaght nemende dat geens de gemeynte meer kan benaadeelen als 't agterhouden ofte verliesen der gemeynte pampieren.

Aenmerckende voorders dat den hier vooren Secretaris der gemeynte Antoin Sweerts scheynt uytvlugten te soecken om de gemeynte schriften niet over te leveren aen de municipaliteyt gelyck blyckt bij sijnen brief van datum.

Aenmerckende ter over dat de Cannonnicken van Hoe gaerde altijd hebben gestroefd tegen 't welzijn onser gemeynte en dat desen Durbuto, voorgenomen en beschouwd is als sigh te verstaen met dito Secretaris, wiens insights beginnen weerstond te bieden aan de municipaliteyt mits sigh voel Secretaris durven te ondertecken.

Aenmerckende nogmaels dat de gemeynte stucken noyt als ten naedeel der gemeynte komen bleyven in handen van hun zaemerhangers en aenkleevers vant end Gouvernement :

Besluit de municipaliteyt dat in het huis van de Cannonnick eene onderzoekinge zal geschieden en dat bij Sweerts op de pampieren den zegel sal gestelt worden.

Doch de slag was gespeeld, Van Autgaerden die zich aan het ergste verwachtte, had te veel tijd laten voorbij gaan.

In de namiddag van 16 Thermidor begaven Van Autgaerden, Berwaerts en Nijs zich in funktie van politie-officieren, naar het huis Sweerts en troffen er zijn vrouw Dorothea Van Nerum en notaris Hennin aan.

Sweerts was afwezig, maar hij had de zaak voorzien. Daarom had hij zijn vriend notaris Hennin verzocht om tegenwoordig te zijn tijdens de opeising.

Op aanvraag van Van Autgaerden, toonden Notaris Hennin en de Dame Sweerts, een hoop papieren die zich in de tweede kamer aan de linkerhand, op de eerste verdieping aan de straatzijde boven de " remise " bevonden, waar Sweerts zijn Griffiekamer had ingericht.

De politieofficiëren verzochten aan de Notaris om het archief op te bergen in de gemeentekast van voornoemde kamer. De kast werd gesloten en verzegeld met de letters : " JFG " (zegel van Jean François Grisart, Nationaal Agent van Tienen).

Hetzelfde zegel werd geplaatst langs de binnenzijde van de twee vensters der Griffiekamer en langs de buitenkant van de deur van dezelfde kamer.

Het proces-verbaal werd getekend door de bijgeroepen getuigen Paul Foury, Jacques Philippe Van Nerum, François Collin en D. Dotremont. De vrouw Sweerts die verplicht werd ooggetuige te zijn van de zegelplaatsing, heeft het proces-verbaal eveneens ondertekend.

Noteer dat de gevonden papieren en registers bij Sweerts, tot het derde gedeelte van het archief behoorden, geklasseerd door Kanunnik Durbuto en Sweerts, en bestemd om gerepertorieerd en over gegeven te worden aan de nieuwe Municipaliteit.

Vervolgens werd een huiszoeking uitgevoerd in het Pastoraal huis, doch daar werd niet het minste dokument gevonden. Van Autgaerden had nu de zekerheid dat hij bedrogen was, maar kon niets bewijzen.

Ingevolge het bezoek hij Sweerts, zond de Municipaliteit hem in de avond van 16 Thermidor, volgend schrijven opgesteld in het vlaams :

" De Municipaliteit voorders aenmerckende dat Antoon Sweerts met sig te absenteren geweygert heeft, paritie te geven ingevolge hunne aenzoekingen, om de gemeynte pampiers te repertoriseren en over te geeven in de hande der municipaliteyt, gehoord de agent national, besluyt dat gezogden Antoon Sweerts, zig binnen dry dagen in zijn huys sal laeten vinden, op pene van

ongehoorzaam en tegenstrevend gedeclareert te worden aan de wet.

Van Autgaerden begon zenuwachtig te worden en dreigde Sweerts met rechtsmiddelen.

7. Protest van de Oude Regentie

Op 19 Thermidor had Sweerts nog geen enkel teken van leven gegeven, afschoon de Municipaliteit ervan op de hoogte was gebracht dat Sweerts niet afwezig was geweest, want men had hem op 18 Thermidor zeer vroeg 's morgens in zijn huis gezien.

Door deze feiten liet Van Autgaerden in het P.V. der zittingen in de franse taal neerschrijven : " dat de tijd van drie dagen verstreken was, zonder gevolggeving of besluit van Sweerts " en er werd besloten " de zaken zo snel mogelijk af te handelen en een delegatie naar Sweerts te sturen ".

Dat gebeurde nog dezelfde dag, doch Sweerts ontving hen op de drempel van zijn woonst en overhandigde hen persoonlijk, een protestnota, waarvan de vertaling hieronder :

" De ondergetekende Municipale Officieren van de oude regentie van Hoegaarden, land van Luik, tot heden nog niet ontvangen hebbende de authentieke kopij van hun ontslag, dewelke aan een deel van de ondergetekenden beloofd werd op 22 juli 1795, oude stijl, door de Notaris van Autgaerden, die zich Nationaal Agent van de nieuwe Municipaliteit noemt, verzoeken aan hun Sekretaris Sweerts, om geen enkel papier of dokument betreffende de gemeente af te staan, in zijn hoedanigheid van sekretaris zijnde de depothouder en zulks tot wanneer voornoemde Van Autgaerden zal voldaan hebben aan zijn belofte, ingevolge onze gerechtigde aanvraag en in geval van contrentie, zullen de ondergetekenden zeer uitdrukkelijk tegenover hun sekretaris protest indienen, om alle geleden en te lijden schade en interessen te vorderen.

Gedaan te Hoegaarden, deze 3 augustus 1795 oude stijl.

(Getekend) : de Meier Schepers, de Schepen Arnoldus

Vandermolen, de gezworenen N. Brieven, H. Tritsmans (die tekende met een kruis), A. Schoensetters, J. Stockmans, J. Sweerts, Joseph Lamens, en J.G. Van Mol(die tekende met een kruis) en ook de schepenen J. Van Nerum en A. Lebrasseur.

Voor eensluidend afschrift door J.R. Hennin, Notaris.

A. Sweerts, Sekretaris.

Het was klare wijn. De oude regentie viel in het openbaar Van Autgaerden aan en verstopte haar gevoelens tegenover het Nieuw-Regiem niet.

Merk eveneens op dat deze protestnota gedateerd was op 3 augustus 1795 (16 Thermidor Jaar III), hetgeen wil zeggen dat het schrijven reeds sinds drie dagen klaar lag en hetgeen ook uitlegt waarom Sweerts tijd heeft willen winnen.

Als gevolg aan deze protestnota en aan de weigering van Sweerts, noteerde de Municipaliteit op 20 Thermidor in haar P.V. volgende tekst :

(Vertaling uit het frans).

De Municipaliteit, gelezen en onderzocht hebbende de eis en de protestbedreigingen van de oude regentie van Hoegaarden, gericht aan hun hiervoren Sekretaris Sweerts enz....., ordonneren in naam van de wet, aan voornoemde Antoon Sweerts, kordaat te antwoorden of zijn bedoeld antwoord te sturen aan de vergadering in het huis van Henri Dewaelheijns de jongere, hun schatbewaarder, tegen morgen 21 Thermidor, vóór acht uur in de morgen ... ”.

Maar Sweerts antwoordde niet op deze nieuwe dagvaardiging en op dezelfde dag van 21 Thermidor, werd Antoine Desmet, bode en bediende bij het Gerecht van het Republikeins Gouvernement, naar Sweerts gestuurd, om met een volmacht en in naam van de wet, alle papieren die zich in de verzegelde kast bevonden, te gaan weghalen.

Toen deze zich aanbod, weigerde Sweerts kort en bondig en volharde in zijn oppositie.

Uitgave Tiense kronieken

In de bibliotheek van de Minderbroeders te Leuven werden eind de jaren '20 enkele Tiense kronieken gevonden. Ze werden in 1931 gepubliceerd in het tijdschrift "Bijdragen tot de geschiedenis".

De kronieken zijn mee bewaard bij het verhaal van zuster Anna Wielant, overste van de Annonciaten in Tienen, over de verwoesting van de stad in 1635. Het verhaal van Anna Wielant werd keurig overgeschreven door pater Johannes Kieckens in keurig schoonschrift en is ingebonden in een lederen band. De teruggevonden Tiense kronieken werden door een niet bekende persoon op losse vellen geschreven. Het geschrift is 18de eeuw. De Tiense kronieken bevatten ondermeer het verhaal van Jan Jakinet over de verwoesting van Tienen. De inhoud komt grotendeels overeen met het relaas van dezelfde persoon in Chronyck van Nederlant – 1523-1636 (Koninklijke bibliotheek), maar bevat toch enkele merkwaardige verschillen. Paul Kempeneers publiceerde dat verhaal in zijn boek "Aren lezen aan de Gete" en schreef er ook een artikel over in "Oost-Brabant" (1984).

De overige kronieken hebben enig belang vooral voor de kerkelijke geschiedenis van Tienen.

Het boek bevat 56 blz., is geïllustreerd en kost € 6 (in de boekhandel of door overschrijving op rekening 330-0111964-80 van Ripova).

Info: ripova@freegates.be.